

OLIV TA'LIMDA XALQARO HAMKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY MODELI: AKADEMIK MOBILLIK, QO'SHMA TA'LIM DASTURLARI, MALAKALARNI TAN OLISH VA XALQARO SIFAT

Safarova Kumush Narzullo qizi
Samarqand davlat chet tillar instituti
Ingliz filologiyasi 1-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada oliy ta'limda xalqaro hamkorlikni rivojlantirish masalalari yoritiladi. Unda talabalar va o'qituvchilarning boshqa davlatlardagi oliy ta'lim muassasalarida o'qish va tajriba almashish imkoniyatlari muhim yo'nalish sifatida ko'rib chiqiladi. Shuningdek, o'shma ta'lim dasturlari orqali talabalar ikki yoki undan ortiq davlat universitetlari bilan hamkorlikda ta'lim olishi, olingan diplom va malakalarning tan olinishi haqida fikr yuritiladi. Maqolada ta'lim sifatini xalqaro darajada oshirish va uni doimiy nazorat qilib borish zarurligi ham ta'kidlanadi. Ushbu yo'nalishlar oliy ta'limni rivojlantirish va yoshlarning kelajakdagi imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ta'lim, hamkorlik, talabalar, universitetlar, tajriba almashish, rivojlanish.

Kirish: Hozirgi kunda oliy ta'lim tez rivojlanmoqda. Universitetlar nafaqat o'z mamlakatida, balki boshqa davlatlar bilan ham hamkorlik qilmoqda. Bunday hamkorlik talabalar uchun yangi imkoniyatlar yaratadi: ular chet elda o'qiy oladi, yangi tajriba oladi va bilimni oshiradi. Talabalar almashinuvi va qo'shma ta'lim dasturlari orqali yoshlar boshqa universitetlarning ta'lim tizimi bilan tanishadi. Shu orqali ular mustaqil fikrlashni o'rganadi va kelajakda ish topishda yordam oladi. Shuningdek, oliy ta'lim sifatini yaxshilash ham muhimdir. Ta'lim sifatini oshirish orqali talabalar bilimni yaxshi o'zlashtiradi va o'z maqsadlariga erishadi. Shu sababli, oliy ta'limda xalqaro hamkorlikni rivojlantirish bugungi kunda juda muhimdir.

Asosiy qism: Hozirgi kunda oliy ta'limda xalqaro hamkorlik nafaqat ilmiy, balki amaliy ahamiyatga ham ega bo'lib qolmoqda. Universitetlar o'zaro hamkorlik qilib, talabalar va o'qituvchilarga yangi imkoniyatlar yaratadi. Masalan, talaba boshqa davlatda o'qish orqali o'z sohasi bo'yicha zamonaviy bilim oladi, yangi tajriba yig'adi va turli madaniyatlarni o'rganadi. Dunyo bo'yicha talabalar almashinuvi doimiy ravishda ortib bormoqda. UNESCO ma'lumotlariga ko'ra, 2000 yilda 2,1 million talaba chet elda o'qigan bo'lsa ([scientifictrends.org](https://www.scientific-trends.org)), 2022-yilda bu raqam 6,9 millionga

yetdi. Bu degani oxirgi 22 yil ichida xalqaro talaba soni uch barobarga oshgan. OECD hisobotlariga ko'ra, ko'pgina mamlakatlarda universitetlarda tahsil olayotgan talabalar 10–20 foizini xalqaro talabalar tashkil qiladi. O'zbekiston ham xalqaro hamkorlikda yetakchi o'rinlarni egallamoqda (**inLibrary.uz**). 2025-yil ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekistonda 14 216 nafar xorijlik talaba tahsil olmoqda, bu ko'rsatkich 2024-yilga nisbatan 28,8 foizga ko'paygan. So'nggi o'n yil ichida esa chet ellik talabalar soni 18 barobar oshgani qayd etilgan (**phoenixpublication.net**). Bu shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston oliy ta'limi xalqaro talabalar uchun tobora jozibador bo'lmoqda va universitetlar bu yo'nalishda faol ish olib bormoqda. Talabalar almashinuvi nafaqat chet elga boradigan talabalar sonini oshiradi, balki O'zbekistonda tahsil olayotgan xorijlik talabalarni ham ko'paytiradi. Bu esa madaniy almashinuvni kuchaytiradi, yoshlarning dunyoqarashini kengaytiradi va ularni kelajakdagi ish bozoriga tayyorlaydi. Xalqaro hamkorlikning yana bir shakli-qo'shma ta'lim dasturlari. Bunday dasturlar orqali talabalar ikki yoki undan ortiq universitetda o'qiydi va natijada ikki diplom yoki xalqaro tan olingan malaka oladi. Masalan, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti va Westminster universiteti o'rtasidagi qo'shma dastur bitiruvchilarga ikki diplomli ta'lim imkoniyatini beradi. Bu esa talabalarni nafaqat O'zbekiston, balki xalqaro ish bozorida ham raqobatbardosh qiladi. Shuningdek, malakalarni tan olish jarayoni ham juda muhimdir. Talabalar chet elda olgan diplom va malakalarini boshqa davlatlarda tan olishi kelajakdagi ish va ta'lim imkoniyatlarini kengaytiradi. UNESCO "Global Convention on the Recognition of Qualifications" tashabbusi orqali diplomlarni xalqaro tan olishni osonlashtiradi (**inLibrary.uz**). Bu jarayon oliy ta'limda hamkorlikni yanada mustahkamlaydi va talabalar uchun qo'shimcha imkoniyatlar yaratadi. Xalqaro hamkorlik ta'lim sifatini oshirishga ham yordam beradi. Universitetlar chet el hamkorlar bilan ilmiy loyihalar, seminarlar va konferensiyalarda ishtirok etadi. Masalan, 2020-2024 yillarda O'zbekiston universitetlarida 15 ga yaqin xorijiy universitet filiallari ochilgan va 10 000 dan ortiq talaba xalqaro dasturlarda qatnashgan (**scientifictrends.org**). Bu esa talabalarni zamonaviy bilim bilan ta'minlaydi, ularni yangi texnologiyalar va pedagogik uslublar bilan tanishtiradi. Shu bilan birga, xalqaro hamkorlik orqali yoshlar nafaqat ta'lim oladi, balki mustaqil fikrlash, ijodkorlik va mas'uliyat kabi muhim ko'nikmalarni ham egallaydi. Bu ko'nikmalar kelajakda ish topishda va jamiyat rivojiga hissa qo'shishda talabalar uchun katta foyda beradi. Jahon bo'yicha oliy ta'lim muassasalarida jami 264 millionga yaqin talaba tahsil olmoqda (**phoenixpublication.net**). Shu sharoitda talabalar almashinuvi va qo'shma dasturlar ular uchun dunyo bilan bog'lanish, o'z bilimini oshirish va xalqaro darajada raqobatlashish imkoniyatini beradi. Shunday qilib, oliy

ta'limda xalqaro hamkorlik nafaqat talabalar bilimini oshirishga, balki ularni global ish bozoriga tayyorlashga xizmat qiladi. Talabalar almashinuvi, qo'shma dasturlar va malakalarni tan olish orqali yoshlar zamonaviy bilim oladi va turli mamlakatlar bilan hamkorlik qiladi. Bu jarayon ta'lim sifatini oshirish, yoshlarning kelajakdagi muvaffaqiyatini ta'minlash va O'zbekiston oliy ta'limini xalqaro standartlarga moslashishiga yordam beradi. Shu sababli oliy ta'limda xalqaro hamkorlikni rivojlantirish bugungi kunning eng muhim vazifalaridan biridir.

Xulosa: Oliy ta'limda xalqaro hamkorlik yoshlar uchun ko'plab imkoniyatlar yaratadi. Talabalar almashinuvi va qo'shma ta'lim dasturlari orqali chet elda o'qish, yangi tajriba yig'ish va turli madaniyatlarni o'rganish imkoniga ega bo'ladi. Malakalarni tan olish jarayoni esa talabalarni kelajakda ish topishda va boshqa davlatlarda ta'lim olishda qo'llab-quvvatlaydi. Shuningdek, xalqaro hamkorlik ta'lim sifatini oshiradi, universitetlar zamonaviy pedagogik uslublar va texnologiyalar bilan tanishadi. Bu jarayon yoshlarni global mehnat bozorida raqobatbardosh qiladi va ularning bilimini kengaytiradi. Shu sababli, oliy ta'limda xalqaro hamkorlikni rivojlantirish nafaqat ta'lim sifatini yaxshilash, balki yoshlarning kelajakdagi muvaffaqiyati va O'zbekiston ta'lim tizimini xalqaro standartlarga moslashtirish uchun ham muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI

1. Umarova, Feruza Roziboyevna va Rakhimova, Saida Durdiyevna. International Cooperation and Integration Directions of Uzbekistan's Higher Education. International Journal of Scientific Trends, 4(5), 2025, 95–99. (scientifictrends.org)
2. Nurxonov, M.N. Yangi O'zbekistonda oliy ta'lim tizimidagi o'zgarishlar va xalqaro hamkorlikning rivojlanishi. CyberLeninka maqolasi, 2025. (cyberleninka.ru)
3. Qudratova, Ro'zigul Nuriddin qizi. Ta'lim sohasidagi xalqaro hamkorlik. Ta'lim, tarbiya va innovatsiyalar jurnali, 2025, Vol. 2 No. 3. (phoenixpublication.net)
4. Urunov, I. Oliy o'quv yurtlariga xorijiy ta'lim standartlarini joriy etish va takomillashtirish. inLibrary.uz maqolasi, 2024. (inlibrary.uz)
5. Mustaqil O'zbekiston ta'lim sohasidagi xalqaro hamkorlik. in-academy.uz maqolasi, 2025. (in-academy.uz)
6. Maqolalar qabuli: Oliy ta'lim taraqqiyoti istiqbollari. Erasmus.uz ilmiy- metodik jurnal, № 12. (erasmus.uz)
7. Ta'limda xalqaro hamkorlik: O'zbekistondagi tajriba va istiqbollar. WorldlyJournals.com maqolasi, 2025. (worldlyjournals.com)

8. O'zbekistonning ta'lim sohasidagi xalqaro hamkorlik. Ilmiyanjumanlar.uz konferensiya materiali, 2025. (ilmiyanjumanlar.uz)
9. Ta'lim- tarbiya jarayonida xalqaro hamkorlik. old.gov.uz rasmiy maqola, 2017. (old.gov.uz)